

Таким чином, завданням освіти, зокрема її дошкільної ланки, є соціально організована підтримка зростання кожної особистості, її соціокультурного становлення. Дошкільне дитинство є важливою передумовою успішного розвитку особистості в наступні роки, що є тематикою подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Аверьянов А. И. Система: философская категория и реальность / А. И. Аверьянов. – М., 1976. – 207 с.
2. Агапов И. Г. Социоцентристская и персональноцентристская парадигмы в образовании (культурологический анализ) / И. Г. Агапова // Личность. Культура. Общество. – 2008. – Т. 10. – С. 265–271.
3. Закон України «Про дошкільну освіту» // Освіта України. – К., 2001. – С. 5.
4. Огнев'юк В. О. Особлива місія дошкільної освіти / В. О. Огнев'юк // Дошкільне виховання. – 2006. – № 4. – С. 3–7.
5. Степанова Т. М. Трансформація змісту передшкільної освіти в історії розвитку вітчизняної дошкільної педагогіки (кінець ХІХ–ХХ століття) : монографія / Т. М. Степанова. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. – С. 55–58.

УДК 373.2"312"

*Микуліна Антоніна Костянтинівна,
ст. викладач кафедри теорії
та методики дошкільної освіти МДУ*

УМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ СУЧАСНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Проблема якості освіти є вельми актуальною в сучасних умовах реформування системи освіти. Інтерес до даного питання відображає спроби суспільства перебудувати систему передачі найвеличезнішого досвіду людських знань підростаючому поколінню, з одного боку, не упустивши сутнісних позицій, але і не допускаючи інформаційного, психологічного і фізичного перевантаження дітей, підлітків, юнаків. З цієї причини на різних ступенях освіти значна увага надається змістовній частині її якості: знання, навички, кваліфікація, досвід.

Проте будь-яка методологічна концепція якості освіти має також такий компонент як «стан суб'єкта навчання і виховання», його фізичне і психічне здоров'я. Наукою і практикою доведено, що цей стан істотно впливає на засвоєння дошкільником змісту освіти.

Навчання дітей починається ще задовго до школи – в дитячому садочку. Тут діти не лише весело проводять час, але і отримують перші життєві навички, пізнають світ через гру, розвивають свої творчі здібності, стають здоровими і міцними духом, знаходять перших друзів.

Метою дошкільного виховання є практичне оволодіння рідною мовою в сім'ї та дошкільному виховному закладі; формування пізнавальної активності, творчих і художніх здібностей в іграх та інших видах дитячої діяльності; виховання культури спілкування, поваги й любові до батьків, родини, Батьківщини; започаткування основ трудового виховання, екологічної культури; прищеплення національних і загальнолюдських цінностей [1].

Завданнями сучасного дитячого садочка є:

- розвиваючі, які створюють умови для забезпечення емоційного благополуччя дошкільників, розвиток їх творчого потенціалу, що включає: інтелектуальний, моральний і дієвий компоненти;
- виховні, що формують моральні якості особистості, духовне ставлення до світу за законами добра; забезпечують умови для становлення загальнолюдських цінностей майбутніх школярів;

- освітні, які створюють умови для соціально-організованих форм роботи з дітьми та для нерегламентованої дитячої діяльності, заснованих згідно вимог Базового компоненту дошкільної освіти [1].

Дошкільний навчальний заклад – це потужна освітня система, яка будується на основі сучасних наукових досягнень у галузі педагогіки, враховуючи вимоги, які висуває перед нами сучасність.

Таким чином, без урахування у виховно-освітньому процесі даного чинника забезпечення якості освіти неможливе. Звідси слідує необхідність дотримання в дошкільних установах певних умов для збереження здоров'я дітей - *перша умова*, яка одночасно забезпечить і якість освіти.

Друга умова - високий рівень якості освітніх програм і їх методичного забезпечення, зміст яких дозволить педагогам будувати навчально-виховний процес відповідно до сучасних вимог і рівня розвитку суспільства і одночасно без зайвого навантаження для дьтей.

Третя умова - збагачення наочно-просторового середовища, наповнення якого надає дитині можливості для саморозвитку [3].

Слід зробити акцент на тому, що найбільшою мірою перераховані вище умови відносяться до дошкільної освіти, оскільки дошкільне дитинство - найсприйнятливіший до дії дорослого період розвитку.

Головна функція дорослого на даному віковому етапі (це відноситься як до педагогів, так і до батьків) - адаптувати дитину до життя в навколишньому світі, розвиваючи такі значущі здібності, які особово-орієнтована модель представляє як здатність - пізнання світу, дії в світі (збереження існуючого, перетворення і створення нового), прояви відношення до оточуючого світу. Поняття «розвиваюче середовище» - це середовище, яке дає можливість дитині розвивати цінності пізнання, перетворення і відносини до світу не тільки за допомогою педагога, але і самостійно. В сучасній дошкільній установі наочно-просторове середовище представлено на підставі вибраних педагогами освітніх технологій («Перші кроки», технологія М. Монтесорі та інші) [3].

Організація середовища повинно враховувати не тільки дидактичні позиції педагогів, але і бачення самої дитини. З цієї причини має сенс надавати дитині можливість також брати участь в створенні середовища через:

- самостійне розташування ігрового матеріалу - максимальну його доступність, коли все, що дитині потрібно для розвитку (іграшки, ігри, книги, матеріал для продуктивної діяльності) доступно для користування і дитина може грати з ними в будь-яку вільну хвилину;

- активне використання розвиваючих, дидактичних і інших ігор[1].

Оскільки розвиваючі ігри мають безліч переваг: в них можна використовувати різний матеріал (іграшки, картинки), можна вводити природний, ігровий матеріал, самих дітей; одні і ті ж ігри можна ускладнювати і спрощувати, можна творчо інтерпретувати їх, вводячи свої елементи. В цьому випадку наочно-просторове середовище і виконуватиме розвиваючу роль.

Наступна умова - забезпечення психологічного комфорту дитини в освітній установі, з метою збереження фізичного і психічного здоров'я.

Під словосполученням «психологічний комфорт» в науці розуміється складна освіта, що містить такі компоненти, як :

- емоційне благополуччя (переважання в процесі життєдіяльності позитивних емоцій);

- позитивна Я-концепція (позитивне самосприйняття, самовідношення, самооцінка);

- благополуччя і успішність у сфері спілкування і взаємостосунків (схвалення дитини батьками, однолітками і педагогами);

- успішність у сфері діяльності [2].

У дошкільному дитинстві, на наш погляд, саме ця складова визначає якість освіти в цілому. Оскільки саме «благополучна дитина» оптимально засвоюватиме знання, буде розвиватися в діяльності, будувати спілкування з однолітками і дорослими.

У психолого-педагогічній науці є безліч даних про те, як психологічний комфорт і дискомфорт дитини позначаються на інтелектуальному, емоційному, комунікативному розвитку дітей (це дослідження, виконані під керівництвом Т.А. Репиной, В. К. Котырло, Е.А. Панько, Л.Н. Башлакова) [3].

Психологічний комфорт дитини в ДНЗ - це не тільки умова забезпечення якості освіти, але і достатньо ефективний і легко діагностується його показник. Даний критерій можна застосовувати і на інших освітніх ступенях, проте детально зупинимося на дошкільній.

На сьогоднішній день в психологічній науці існує науково і психологічно обґрунтований інструментарій вивчення всіх вище перелічених компонентів психологічного комфорту дитини в дошкільній освітній установі. Частина методик, безумовно, може бути використана тільки фахівцями, що мають психологічну підготовку, частина може застосовуватися педагогами і керівниками дошкільних установ.

Так, емоційне благополуччя дошкільника вивчається за допомогою методів спостереження, спілкування, ряду проектних методик: діагностика емоційного стану за допомогою кольорів, малювання настрою.

Я-концепція дитини може досліджуватися за допомогою бесід, спостережень, проектних методик (тест Люшера, тест Де Грєєфа, методика «Драбинка», тести самооцінки, тест-малюнок («Малюнок людини»), казковий семантичний диференціал) [2].

Благополуччя у сфері спілкування і відносин вивчається за допомогою методів соціометрії, зрізів, спостережень, спілкування, ряду проектних тестів (колірного тесту відносин, тестів-малюнків («Малюнок людини», «Моя група», «Мій дитячий садок», «Моя вихователька», «Моя сім'я»), просторових тестів (гра «Інтрига», тест Де Грєєфа, тест Р.Шахраюючи), казковий семантичний диференціал) [2].

Успішність дитини у сфері діяльності може діагностуватися за допомогою педагогічної діагностики, яка вивчає засвоєння дошкільником системи знань, умінь, навичок згідно вибраній програмі виховання і навчання.

Такий великий банк діагностичних методів і методик дозволяє проводити моніторинг якості дошкільної освіти на достатньому рівні.

Існують також певні можливості оптимізації психологічного комфорту дитини в дошкільній установі. Найважливішою на наш погляд є характеристика фахівця, що працює з дітьми, оскільки дошкільник беззахисний перед травмуючими діями безграмотного педагога, а дошкільний вік -- це сенситивний період розвитку особистості, становлення її базових характеристик. Крім того, в цьому віці закладаються основи відношення людини до світу предметів, природи, світу людей. В першу чергу необхідно відзначити якість психологічної позиції дорослого, яка повинна відрізнятися безумовним схваленням дітей. В спілкуванні з дошкільниками ця позиція виявляється через переважання позитивних оцінок особистості і діяльності дітей, позитивне передбачення дій дитини, оцінку вчинків, а не особистості дитини, позитивні невербальні прояви.

Іншим важливим моментом є висока професійна кваліфікація педагога, бо такий педагог навіть при мінімальному матеріальному забезпеченні зможе забезпечити достатній розвиток дошкільників.

Ось ще ряд умов, необхідних для психологічного комфорту дитини в ДНЗ:

- особистісно-орієнтований підхід до дошкільників, який має на увазі індивідуалізацію і диференціацію виховного і освітнього процесів, орієнтацію педагога на інтереси розвитку дитини; В науці існує ряд досліджень, присвячених формуванню у педагогів особистісно-орієнтованого підходу до дитини;

- відкритість дошкільної установи для батьків і інших членів сім'ї дошкільника, співпраця керівників і фахівців дошкільного закладу з сім'єю;

- активний розвиток усіх видів діяльності дитини за допомогою різних прийомів і методів навчання при особливій увазі до специфічного виду діяльності - гри;
- розвиток навичок спілкування дітей для оптимізації їх взаємодії з однолітками і дорослими;
- широке використання засобів мистецтва (музики, літератури, живопис);
- активна діяльність фахівців (педагога-психолога, соціального педагога) [3].

Всі вище перераховані умови можна віднести до умов забезпечення якості дошкільної освіти. Проте в сучасних умовах основним компонентом, що забезпечує якість освіти є, перш за все, освітня парадигма. Вона визначає загальний підхід до розуміння якості освіти, умовах, критеріях, технології його моніторингу.

Список використаних джерел:

1. Загородня Л.П., Титаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу/ Л.П. Загородня, С.А. Титаренко – Суми: Університетська книга. - 2010.
2. Освітні технології : Навчально-методичний посібник / За ред. Пехоти О.М. – Київ : АСК., 2001. – 256 с.
3. Поніманська Т. І. Підготовка педагогічних кадрів для системи дошкільної освіти / Т.І.Поніманська / Дошкільна педагогіка - К., 2004.- 456 с.

УДК 373.24

*Покутня Марина Сергіївна,
студентка 1 курсу РВО «Магістр»,
факультету дошкільної та початкової освіти
Херсонського державного університету*

ВИМОГИ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЩОДО ТРУДОВОГО ВИХОВАННЯ

Сучасна дошкільна освіта орієнтована на фізичний, емоційний, пізнавальний і особистісний розвиток дитини, що розкриваються через компетенції дитини. Вони є основою набуття соціального досвіду та формування готовності до взаємодії із довколишнім світом і реалізуються у напрямках виховання. Орієнтована на гуманістичні цінності українська виховна система обрала «дитиноцентризм за основу своєї методологічної платформи» [1].

Освітня програма для дітей від двох до семи років «Дитина» оголошує ціннісні орієнтири, декларує курс на створення умов для індивідуальної траєкторії особистісного розвитку, формування цінностей, особистісних якостей та життєвих компетентностей

У програмі «Дитина» розкривається зміст виховання і навчання дітей у розділі «Фантазери-мрійники» (шостий рік життя), «Дослідники» (сьомий рік життя). Зазначається, що у виховному процесі педагог має створити умови для повноцінної соціалізації малят, серед яких пізнавальні і морально-етичні цінності людства. Відповідно, спостерігаємо підвищену увагу до трудового виховання. Так, у підрозділі «Дитина у соціумі» передбачається продовжувати ознайомлювати малят з предметами, знаряддями праці, суспільним (зокрема транспортом) і соціальним довкіллям. Також розширюються знання дітей про професії дорослих у ДНЗ: завідувач, вихователь-методист, завгосп, комірник, шеф-кухар та ін. Поглиблюються знання дітей про вже знайомі їм професії, збагачуються уявлення про трудову діяльність людей, яку вони не можуть спостерігати безпосередньо (транспорт на виробництві, у сфері обслуговування, в освіті) [2].

Продовжують ознайомлювати дітей з професіями медичних працівників вже відомих, а також поглиблюють знання про роботу лікарів «швидкої допомоги». Диференціюються уявлення про поліклініку, лікарню; розширюються знання про виробництво предметів побуту на фабриках, заводах, професії людей виробничої сфери, про старовинні ремесла й способи виготовлення речей.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>